

ІСТОРІЯ

УДК 726.1(477.83):930.1

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/77-2-1>**Андрій ЖУК,***orcid.org/0000-0001-6799-8977**аспірант кафедри історії України і методики викладання історії
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,
викладач**Івано-Франківського медичного фахового коледжу,**вчитель історії**Лицею № 23 імені Романа Гурика Івано-Франківської міської ради
(Івано-Франківськ, Україна) zhuk.andrii.vasylovich@gmail.com***ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА НАСЛІДКИ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ
В АРХІТЕКТУРІ НА ПРИКЛАДІ ТЕРНОПІЛЬСЬКО-ЗБОРІВСЬКОЇ
МИТРОПОЛІЇ УГКЦ**

В цій науковій розвідці проаналізовано історичні, культурні та соціальні чинники, що спричинили архітектурні конфлікти в регіоні. Дослідження фокусується на виявленні основних проблем, пов'язаних з архітектурною спадщиною та новими будівельними проектами. Вивчаються також наслідки цих конфліктів для громади та церковних структур, включаючи зміни в архітектурних стандартах, вплив на культурну ідентичність та соціально-політичні наслідки. На основі комплексного аналізу представлено рекомендації щодо покращення управління архітектурними проектами в контексті церковної діяльності, спрямовані на зниження конфліктності та збереження культурної спадщини. Метою статті є дослідження проблеми виникнення і наслідків конфліктних ситуацій довкола архітектурних ініціатив щодо реконструкції Тернопільського архикатедрального собору Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці Тернопільсько-Зборівської митрополії Української греко-католицької Церкви (далі – УГКЦ) в 2023 р. Автором було з'ясовано, що ситуація, яка склалась довкола реконструкції та реставрації споруд катедр УГКЦ в Тернополі в червні-липні 2023 р. мала доволі гучний резонанс на місцевому рівні. Недостатнє висвітлення інформації про ініціативи Тернопільсько-Зборівської митрополії УГКЦ щодо покращення стану колишніх келій домініканців в 2023 р. у соціалізаційних мережах та у відеохостингах щодо цих благих намірів дало відповідні наслідки, які були радше ситуативними і не нанесли суттєвої шкоди репутації всій церковній конфесії на рівні регіону.

Автором було виокремлено наступний алгоритм недопущення схожих ситуацій: 1) потреба у тіснішому співкуванні між духовенством і громадськістю; 2) наявні церковні медіа-ресурси слід посилити командою SMM-менеджерів та покращити підхід до інформативності щодо планованих дій з пам'ятками архітектури місцевого і національного значення; 3) спільні рішення Церкви і громад допоможуть уникнути конфліктних кейсів в архітектурі в майбутньому.

Ключові слова: Тернопільсько-Зборівська митрополія, Тернопіль, УГКЦ, катедр, реставрація, реконструкція, церковна архітектура, протести.

Andriy ZHUK,*orcid.org/0000-0001-6799-8977**Graduate Student at the Department of History of Ukraine and Methods of Teaching History
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,**Teacher**Ivano-Frankivsk Medical College,**History Teacher**Lyceum No. 23 named after Roman Huryk of the Ivano-Frankivsk City Council
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) zhuk.andrii.vasylovich@gmail.com***CAUSES AND CONSEQUENCES OF CONFLICT SITUATIONS IN ARCHITECTURE
ON THE EXAMPLE OF TERNOPIL-ZBORIV METROPOLITAN UGCC**

Historical, cultural and social factors that caused architectural conflicts in the region are analyzed in this research. The research focuses on identifying the main problems related to architectural heritage and new construction projects.

The consequences of these conflicts for the community and church structures are also studied, including changes in architectural standards, effects on cultural identity, and socio-political consequences. Based on a comprehensive analysis, recommendations are presented for improving the management of architectural projects in the context of church activities, aimed at reducing conflicts and preserving cultural heritage. The purpose of the article is to study the problem of the emergence and consequences of conflict situations surrounding architectural initiatives regarding the reconstruction of the Ternopil Archcathedral of the Immaculate Conception of the Holy Mother of God of the Ternopil-Zboriv Metropolis of the UGCC in 2023. The author found out that the situation that developed around the reconstruction and restoration of the buildings of the UGCC Ternopil in June-July 2023 had a rather loud resonance at the local level. Insufficient coverage of information about the initiatives of the Ternopil-Zboriv Metropolis of the UGCC to improve the condition of the former cells of the Dominicans in 2023 in social networks and in video hosting regarding these good intentions had the corresponding consequences, which were rather situational and did not cause significant damage to the reputation of the entire church denomination at the regional level.

We singled out the following algorithm for preventing similar situations. First, there is a need for closer communication between the clergy and parishioners. Secondly, the available media resources of the Ternopil-Zboriv Archdiocese should be strengthened by a team of SMM managers and the approach to informativeness regarding planned actions with architectural monuments of local and national significance should be improved. Thirdly, joint decisions of the church and communities will help to avoid conflicting cases in architecture in the future.

Key words: Ternopil-Zboriv Metropolitanate, Ternopil, UGCC, cathedral, restoration, reconstruction, church architecture, protests.

Постановка проблеми. Архітектурне середовище сучасності завжди перебуває в стабільній видозміні у відповідності до вимог часу, простору та запитів від соціуму. В контексті розбудови церковної інфраструктури, яка за словами Глави УГКЦ Блаженнішого Святослава є критичною в добу війни, вона як локація для молитви і спілкування духовенства з віруючими постійно потребує як догляду, так і створення нових центрів для духовних потреб населення. Не є винятком і ініціативи греко-католицького духовенства в Тернополі, які протягом 2020-х рр. мали намір покращити архітектурне становище головної святині облцентру. Протягом 2023 р. між громадськими активістами та греко-католицьким духовенством в м. Тернопіль виникали гострі суперечки щодо доцільності таких проєктів як з культурної, так і соціально-економічної точки зору.

Стан наукової розробки проблеми. Історія архикатедрального собору УГКЦ в м. Тернопіль є добре дослідженою темою у вітчизняній історіографії. Останніх актуальних праць слід виділити доробки Л. Бойцун (Бойцун, 2008), О. Глубіша, Б. Новосядлого, Н. Шподарунка (Глубіш, Шподарунок, 1999, Глубіш Новосядлий, Шподарунок, 2009), Т. Дідуха (Дідух, 2014), І. Дуди (Дуда, 2010) та ін. Окрему увагу слід акцентувати на статті О. Дячок (Дячок, 2017) та її докторській дисертації (Дячок, 2020), де для історії досліджуваної святині було присвячено окремий підрозділ.

Мета статті – дослідити проблему конфліктних ситуацій довкола архітектурних ініціатив УГКЦ на рівні Тернопільсько-Зборівської митрополії в 2023 р. та запропонувати профілактичні заходи для уникнення схожих процесів в майбутньому.

Виклад основного матеріалу. Спірні архітектурні ініціативи є доволі актуальною пробле-

мою на сьогоднішній день. До прикладу, досі не є вирішеною проблема довкола проведеної з численними порушеннями архітектурних норм та відхиленням від історичного вигляду реконструкції готелю «Дністер» в м. Івано-Франківську, які переросли в триваючі з 2020 р. протести громадськості. Справа не лише в боротьбі за збереження історичного вигляду споруди, а й за повернення доступу до колонади закладу, яку було незаконно закладено склом. Станом на липень 2024 р. ситуація довкола цієї споруди залишається неврегульованою (Яців, 2024).

Весною 2024 р. існувала проблема довкола будівництва нового культового об'єкту УГКЦ на території міського озера в Івано-Франківську. Оскільки не було достатньої попередньої інформаційної роботи щодо проєкту, погоджень з громадськістю, конфлікт став доволі гучним як на рівні регіону, так і всієї конфесії. Попри спірні методи протестів громадських активістів, незаконне проникнення їх на території забудови, конфлікт було врегульовано 14 квітня 2024 р. через згоду духовенства змінити локацію для будівництва (Димніч, 2024).

З огляду на прикарпатські проблеми 2020-х рр., не менш актуальною є проблема щодо церковної архітектури в м. Тернопіль. Вона була порушена громадськістю цього обласного центру в червні 2023 р. через часткову перебудову та реконструкцію споруд, які належать до архикатедрального собору Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці Тернопільсько-Зборівської митрополії УГКЦ. Зокрема, 30 червня того ж року портал «Тернополяни» опублікував кілька думок містян щодо потенційної перебудови дотичної до собору пам'ятки – келій колишнього монастиря домініканців. Відображені думки містян продемонстру-

вали, що вони не поділяють задуми архієпархії щодо повернутого через реституцію майна. Також, були висловлені побоювання, що за рахунок надбудови мансарди над келіями, буде втрачено первинний вид цієї пам'ятки архітектури, яка перебуває у відповідному реєстрі по м. Тернопіль під охоронним номером 637/2, в той час як катедра під № 637/1 (Тернополяни, 30 червня 2023).

6 липня 2023 р. поблизу Тернопільської катедри УГКЦ близько півсотні представників громадськості, в тому числі історики за фахом (серед них і к.і.н., доцент В. Окаринський, який виступив активним промоутером дійства – А. Ж.) влаштували акцію протесту. Це відбувалось паралельно до початку реставраційних робіт. Активісти намагались добитись зустрічі з керівництвом Тернопільсько-Зборівської єпархії та почути їх позицію стосовно резонансного для частини тернополян питання (Моргун І. Гадомська Л. Савицька Д. Суспільне Тернопіль, 2023).

Зустріч з представниками Тернопільсько-Зборівської митрополії того дня не відбулась, але була внесена пропозиція від о. В. Козака щодо перенесення її на будь-який зручний для активістів час. Поряд з цим, ряд ЗМІ взяло інтерв'ю лише у активістів та представників будівельної компанії, які розпочали свою роботу над об'єктом. На брифінгу департаменту культури та туризму при Тернопільській ОВА цю ситуацію назвали контрольованою, адже за нею передбачено відповідний нагляд з тих причин, що дана споруда є пам'яткою архітектури національного значення (там само).

Зустріч між духовенством Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ та активістами-противниками реставраційних робіт відбулась 10 липня 2023 р. Локацією для зустрічі було обрано територію поблизу катедри. Громадськість представляло два десятки чоловіків і жінок, які вели діалог з представниками архієпархії – деканом Тернопільського протопресвітеріату о. д-р В. Козаком та помічником економа архієпархії о. П. Порохоньком. Маючи на руках усі дозвільні документи, проектну документацію, останні намагались дати відповіді на два ключових запитання – хто є ініціатором реставраційних робіт та чому над корпусом келій колишнього монастиря домініканців з'явиться надбудований мансардний поверх (Гадомська, Цвик, 2023).

В ході зустрічі були жваві дискусії між представниками архієпархії та активістами. Зокрема, під час обговорення найбільш актуальної архітектурної проблеми в м. Тернополі, кожна із сторін дала власну оцінку подіям. Якщо ж духовенство намагалось пояснити чому усі заплановані дії

законні, то активісти захищаючись законом та власною думкою фактично не почули своїх опонентів. Очільник тернопільського деканату УГКЦ і помічник економа архієпархії зокрема апелювали до того, що основний концепт архітектурних ініціатив щодо подальшої реставрації та інших робіт довкола катедри є схваленою Мінкульту ініціативою архітектора Ю. Вербовецького. Саме він розробляв плани щодо реставрації будівель і вніс конкретні корективи у майбутній їх зовнішній та внутрішній вигляд (Моргун І. Гадомська Л. Савицька Д. Суспільне Тернопіль, 2023).

І справді – певне творче бачення реставрації споруд Тернопільської катедри УГКЦ Ю. Вербовецький виклав на власній сторінці у Facebook 3 липня 2023 р. Незважаючи на те, що станом на 19 липня 2024 р. допис-пояснення від п. Вербовецького є недоступним, текст його пояснень щодо реставрації залишився в доступі на порталі «Тернополяни». З його слів, проект по реставрації споруд кафедрального собору УГКЦ в Тернополі розроблявся ще задовго до початку повномасштабної війни – з 2018 р. Основна ідея планових робіт – зняти з соборних споруд радянські нашарування (Тернополяни, 3 липня 2023).

Про те, що з Мінкульту було погоджено зняття цього архітектурного радянського нашарування ми бачимо підтвердження у зверненні курії Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ до містян та всіх небайдужих до досліджуваної нами ситуації. Воно було опубліковане на сайті архієпархії 13 липня 2023 р. Окрім текстової частини, до публікації було додано коментарі трьох представників курії щодо запланованих робіт. Було резюмовано, що це звернення є спробою дати публічний коментар для того, щоб звести нанівець численні маніпуляції у ЗМІ та соцмережах довкола цієї теми (Звернення Тернопільської архієпархії УГКЦ, 13 липня 2023).

Спікерами офіційного звернення були уже згадані вище о. д-р В. Козак, о. П. Порохонько, а також владика Теодор Мартинюк – єпископ-помічник Тернопільсько-Зборівської архієпархії. Ними було констатовано, що рішення щодо реставрації та реконструкції корпусу келій катедри спільно з роботами по її ремонту було довгоочікуваним рішенням. Зокрема, попри рішення Тернопільської обласної ради в 1993 р. щодо передачі прав на майно колишнього Домініканського монастиря новоутвореній Тернопільській єпархії УГКЦ, сам процес зайняв 18 років. При завершенні цього довготривалого процесу було виявлено численні проблеми у наявному стані споруди келій. Звісно, що до завершення передачі споруди до Тернопіль-

сько-Зборівської архієпархії і відповідно митрополії частина відділів та інших органів цієї церковної інституції уже діяли всередині споруди. Однак, лише з повною передачею майна стало зрозуміло, що нестача приміщень для архієпархії буде компенсована за рахунок повної реставрації споруди.

Підняття рівня споруди на ще один поверх – це не лише пропозиція архітектора, а й повернення до єдиної висоти усіх споруд по вул. Сагайдачного в м. Тернопіль. Основний посыл у знятті радянських нашарувань – це реловація споруди у відповідності до європейських норм. З врахування того, що висота споруди буде піднята на один поверх, її стилізація буде зроблена в єдиному дусі зі спорудою кафедрального собору. Мови про надбудову у зверненні не йшло, а навпаки – реконструкція дахових приміщень, де планувалось облаштувати як приміщення для потреб підрозділів єпархії, так і конференц-зали та громадські простори, які можуть в майбутньому здаватись в оренду (там само).

Загалом, якщо виходити з матеріалів та сказаного у опублікованому курією Тернопільсько-Зборівської архієпархії зверненні, ми бачимо, що реставраційні роботи були питанням критичної необхідності. У задумах не було порушене питання надбудови, а тільки видозміни форми даху у відповідності до потреб інституції, дотримання єдиної із іншими спорудами на вул. Сагайдачного в Тернополі архітектурної кондиції у плані висоти будівель, дотримання єдиної із іншими спорудами вулиці Сагайдачного стилізації і т.д. Тому й не дивно, що після ще кількох зустрічей активістів з юристами та представниками церкви у липні 2023 р., подальша дискусія щодо архітектурних питань довкола цих споруд знову перейшла в рейтингові соцмережі (Гадомська, Терлюк, 21 липня 2023).

Нагальної потреби в продовженні акції не було, адже попри заявлений виконавцями робіт графік завершення процесу (IV-й квартал 2023 р.), фінансово в архієпархії коштів на такі речі на той період не було. Зокрема, о. В. Козак стверджував, що коштів на облаштування даху корпусу келій для потреб архієпархії в церкві немає. Планувалось провести залучення цих ресурсів через благодійні фонди, іноземні організації та через відповідні гранти від ЄС.

Попри те, що в середині липня 2023 р. припинились будь-які активні дебати між активістами та духовництвом УГКЦ у відкритій формі, на стадії кульмінації конфлікту була відкрита окрема петиція на сайті Кабінету Міністрів України. Зокрема, 11 липня 2023 р. на сайті КМУ була створена

електронна петиція № 41/005156-23еп під назвою «Збереження пам'ятки архітектури національного значення колишнього монастиря Домініканського костелу у м. Тернопіль». Завершення голосування по цій петиції було заплановане на 11 жовтня того ж року. Попри поширення тексту і посилання на петицію у соцмережах Facebook, Telegram та Instagram, цілі в 25 тисяч підписантів ініціатива не досягла. У період з 11 липня по 11 жовтня 2023 р. петиція змогла зібрати лише 4320 голосів з 25 тисяч необхідних для її перегляду прем'єр-міністром України Д. Шмигалем (Петиція №41/005156-23еп). Ймовірно, що проблема, яка була порушена активістами у петиції не мала гучного суспільного розголосу та не отримала широкої підтримки у тернополянах.

Тобто ми бачимо, що конфлікт інтересів між окремими представниками громади м. Тернопіль та вищою церковною ієрархією УГКЦ в регіоні був завершений без конкретно почутих підсумків з боку кожної сторін. Чи це через байдужість до проблеми з часом, чи ймовірніше через якісні відповіді духовництва на власних платформах і у соцмережах у липні 2023 р. Станом на другу половину 2024 р. реставрація споруд катедрі йде дещо в повільніших темпах, аніж це було заплановано будівельниками, реставраторами і власне архітектором Ю. Вербоверхим.

Висновки. Отже, ситуація, яка склалась довкола реконструкції та реставрації споруд катедрі УГКЦ в Тернополі в червні-липні 2023 р. мала доволі гучний резонанс на місцевому рівні. Недостатнє висвітлення інформації про ініціативи Тернопільсько-Зборівської митрополії УГКЦ щодо покращення стану колишніх келій домініканців в 2023 р. у соцмережах та у відеохостингах щодо цих благих намірів дало відповідні наслідки, які були радше ситуативними і не нанесли суттєвої шкоди репутації всій церковній конфесії на рівні регіону.

Безумовно, що кожна із сторін має право на власну думку. У ситуації з конфліктом довкола попередньо запланованих реставрацій та реновації споруд кафедрального собору на честь Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці Тернопільсько-Зборівської архієпархії однойменної митрополії УГКЦ ми бачимо, що ця ситуація багато в чому дотична до подій в Івано-Франківську весною 2024 р.

З погляду як на ситуацію в Тернополі, так і в Івано-Франківську протягом вказаного вище періоду, вбачаємо наступний рецепт недопущення схожих ситуацій. По-перше – є потреба у тіснішому спілкуванні між духовен-

ством і громадськістю. По-друге, наявні церковні медіа-ресурси слід посилити командою SMM-менеджерів та покращити підхід до інформативності щодо планованих дій з пам'ятками

архітектури місцевого та національного значення. По-третє, спільні рішення Церкви і громад допоможуть уникнути конфліктних кейсів в архітектурі в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гадомська Л. Терлюк І. «Реставрація» колишнього домініканського монастиря: чому не було громадських обговорень. *Суспільне Тернопіль*, 21 липня 2023. URL: <https://suspilne.media/ternopil/533537-restavracia-kolisnogo-dominikanskogo-monastira-comu-ne-bulo-gromadskih-obgovoren/> (дата звернення – 13 липня 2024 р.).
2. Гадомська Л. Цвик О. Чому не було громадських слухань: священники УГКЦ зустрілися з активістами. *Суспільне Тернопіль*, 10 липня 2023. URL: <https://suspilne.media/ternopil/525911-comu-ne-bulo-gromadskih-sluhan-svasenniki-ugkc-pospilkuvalisa-z-moloddu-pro-restavraciu-dominikanskogo-monastira/> (дата звернення – 13 липня 2024 р.).
3. Димніч Н. Архієпархія УГКЦ погодилася перенести будівництво церкви із зеленої зони на міському озері у Франківську. *Суспільне*, 14 квітня 2024. URL: <https://suspilne.media/ivano-frankivsk/724782-arhieparhia-ugkc-pogodilasa-perenesti-budivnictvo-cerkvi-iz-zelenoi-zoni-na-miskomu-ozeri-u-frankivsku/> (дата звернення – 13 липня 2024 р.).
4. Звернення стосовно ситуації щодо реставрації колишнього Домініканського монастиря у місті Тернополі. Офіційний сайт Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ, 13 липня 2023. URL: <http://www.tze.org.ua/reportazhi/4381-zvernennia-stosovno-situacii-shodo-restavracii-kolisnogo-dominikanskogo-monastira-u-misti-ternopoli.html> (дата звернення – 13 липня 2024 р.).
5. Моргун І. Гадомська Л. Савицька Д. Мітинг під Архикатедральним собором УГКЦ в Тернополі: хронологія подій 6 липня. *Суспільне Тернопіль*, 6 липня 2023. URL: <https://suspilne.media/ternopil/523385-miting-pid-arhikatedralnim-soborom-ugkc-v-ternopoli-hronologia-podij-6-lipna/> (дата звернення – 13 липня 2024 р.).
6. Петиція №41/005156-23еп «Збереження пам'ятки архітектури національного значення колишнього монастиря Домініканського костелу у м. Тернопіль». Офіційний сайт Кабінету міністрів України, 2023. URL: <https://petition.kmu.gov.ua/petitions/5156> (дата звернення – 13 липня 2024 р.).
7. Реставрація по-тернопільськи: на Катедральному соборі, який є пам'яткою архітектури, планують добудувати ще один поверх (фото). *Тернополяни*, 30 червня 2023. URL: <https://ternopoliany.te.ua/zhittya/82777-restavratsiia-poternopilsky-na-katedralnomu-sobori-iakyi-ie-pamiatkoiu-arkhitektury-planuiut-dobuduvaty-shche-odyn-poverkh-foto> (дата звернення – 13 липня 2024 р.).
8. Яців Д. Громадські організації Івано-Франківська подали в суд на власницю готелю «Дністер». *Суспільне*, 24 червня 2024. URL: <https://suspilne.media/ivano-frankivsk/775319-gromadski-organizacii-ivano-frankivska-podali-v-sud-na-vlasnicu-gotelu-dnister/> (дата звернення – 13 липня 2024 р.).

REFERENCES

1. Hadomska, L., Terlyuk, I. «Restavratsiia» kolyshnoho dominikanskoho monastyria: chomu ne bulo hromadskykh obhovoren [“Restoration” of the former Dominican monastery: why there were no public discussions]. *Suspilne Ternopil*, 21 July 2023. URL: <https://suspilne.media/ternopil/533537-restavracia-kolisnogo-dominikanskogo-monastira-comu-ne-bulo-gromadskih-obgovoren/> (last accessed: 13 July 2024). [in Ukrainian].
2. Hadomska, L., Tsvyk, O. Chomu ne bulo hromadskykh slukhan: svyashchennyky UHKTs zustrylisia z aktyvistamy [Why there were no public hearings: UGCC priests met with activists]. *Suspilne Ternopil*, 10 July 2023. URL: <https://suspilne.media/ternopil/525911-comu-ne-bulo-gromadskih-sluhan-svasenniki-ugkc-pospilkuvalisa-z-moloddu-pro-restavraciu-dominikanskogo-monastira/> (last accessed: 13 July 2024). [in Ukrainian].
3. Dymnich, N. Arkhieparkhiia UHKTs pohodylasia perenesty budivnytstvo tserkvy iz zelenoi zony na miskomu ozeri u Frankivsku [UGCC agreed to move the construction of the church from the green zone at the city lake in Frankivsk]. *Suspilne*, 14 April 2024. URL: <https://suspilne.media/ivano-frankivsk/724782-arhieparhia-ugkc-pogodilasa-perenesti-budivnictvo-cerkvi-iz-zelenoi-zoni-na-miskomu-ozeri-u-frankivsku/> (last accessed: 13 July 2024). [in Ukrainian].
4. Zvernennia stosovno sytuatsii shchodo restavratsii kolyshnoho Dominikanskoho monastyria u misti Ternopoli [Appeal regarding the situation of the restoration of the former Dominican monastery in the city of Ternopil]. *Ofitsiyniy sait Ternopilsko-Zborivskoi arkhieparkhii UHKTs*, 13 July 2023. URL: <http://www.tze.org.ua/reportazhi/4381-zvernennia-stosovno-situacii-shodo-restavracii-kolisnogo-dominikanskogo-monastira-u-misti-ternopoli.html> (last accessed: 13 July 2024). [in Ukrainian].
5. Morhun, I., Hadomska, L., Savytska, D. Mitynh pid Arkhikatedralnym soborom UHKTs v Ternopoli: khronolohiia podii 6 lypnia [Rally at the Archcathedral of the UGCC in Ternopil: chronology of events on July 6]. *Suspilne Ternopil*, 6 July 2023. URL: <https://suspilne.media/ternopil/523385-miting-pid-arhikatedralnim-soborom-ugkc-v-ternopoli-hronologia-podij-6-lipna/> (last accessed: 13 July 2024). [in Ukrainian].
6. Petytsiia №41/005156-23ep “Zberezhennia pam'iatky arkhitektury natsionalnoho znachennia kolyshnoho monastyria Dominikanskoho kostelu u m. Ternopil [Petition №41/005156-23ep “Preservation of the national architectural monument of the former Dominican monastery in Ternopil”]. *Ofitsiyniy sait Kabinetu ministriv Ukrainy*, 2023. URL: <https://petition.kmu.gov.ua/petitions/5156> (last accessed: 13 July 2024). [in Ukrainian].
7. Restavratsiia po-ternopilsky: na Katedralnomu sobori, yakyi ye pamiatkoiu arkhitektury, planuiut dobuduvaty shche odyn poverkh (foto) [Restoration in Ternopil style: another floor is planned to be added to the Cathedral, which is an

architectural monument (photo)]. Ternopoliany, 30 June 2023. URL: <https://ternopoliany.te.ua/zhittya/82777-restavratsiia-poternopilsky-na-katedralnomu-sobori-iakyi-ie-pamiatkoiu-arkhitektury-planuiut-dobuduvaty-shche-odyn-poverkh-foto> (last accessed: 13 July 2024). [in Ukrainian].

8. Yatsiv, D. Hromadski orhanizatsii Ivano-Frankivska podaly v sud na vlasnytsiu hotelu «Dnister» [Public organizations of Ivano-Frankivsk filed a lawsuit against the owner of the «Dnister» hotel]. Suspilne, 24 June 2024. URL: <https://suspilne.media/ivano-frankivsk/775319-gromadski-organizacii-ivano-frankivska-podali-v-sud-na-vlasnicu-gotelu-dnister/> (last accessed: 13 July 2024). [in Ukrainian].